

jesstoler saa ved jeg ikke rigtig, hvad jeg skal sige dertil. Jeg formener, at det er et Spørgsmaal, som griber ind i hele vor Skoleudvikling, saa det er tvivlsomt, om vi egentlig skulle indlade os paa at yde noget Bidrag dertil. Jeg tror, at det naturligt senere vil ordne sig ved en Omdannelse af vort Skolevæsen, og at vi let, ved her at begynde at yde Tilskud til dette, ville komme for langt frem og komme til at yde for store Midler i saa Henseende, hvis det virkelig skal faa nogen Betydning. — Saa har jeg endelig endnu en Hensætning at gøre paa denne Post til den højtærede Kultusminister. Der er ved mig indbragt et Andragende om Tilskud til Rø Kirke, og der foreligger ved min ærede Kollega fra Bornholm et andet Andragende fra Ruths Kirke. Det var Spørgsmaal, som vare for i Fjor. Vi fik den Gang ikke noget imødekommende Svar hverken fra Finansudvalget eller den daværende Kultusminister. Vi have imidlertid ikke haft noget imod at modtage og indbringe disse Andragender paa ny, fordi vi anse det for at være ubilligt, at Kommunerne skulle af arkitektoniske Hensyn udrede saa betydelige Beløb. Vi mene, det er billigt og retfærdigt at lade Staten betale — det bør efter min Mening ikke falde Menighederne til Byrde — saadanne Beløb, som der er Tale om f. Eks. i Rø, som andrager ca. 10,000 Kr., og som kunde spares, hvis ikke disse arkitektoniske Hensyn vare tagne. Jeg fastholder dette, til Trods for, at jeg ved, at der er enkelte, som mene, at der ikke er andet derved at gøre, end at lade det blive ved den Ordning, der er truffen. De skulde have sagt Nej, da Tid var, og da de have sagt Ja, er det bag efter at sige, at de skulde have sagt Nej. Det Raad kunde have været godt i Tide, men her kommer det bagefter. Og selv om man frgter, at der skulde komme flere Krav i den Retning, mener jeg, vi maa ikke høre tilbage derfor, men imødekomme dem. Det bliver i dette Tilfælde saa store Byrder for Befolkningen, at vi maa tage Hensyn dertil, hvorfor under de flette økonomiske Forhold, hvorunder vi leve.

Det var disse forfælske Punkter, jeg havde at fremsføre. Efter dette skal jeg tillade mig at gøre nogle enkelte Bemærkninger med Hensyn til de Udtalelser, som ere komne frem fra de ærede Medlemmer for Randers Amts 3dje Valgtreds (Kergaard) og Bræstø Amts 6te Valgtreds (Bojzen). Det kan ikke nægtes, at det er dygtige og begavede Mænd. De Præstationer, som de i disse Dage have ydet til Forsvar for Forliget af 1ste April, ere unægtelig, synes det mig, beundringsværdige. Ligesom de den 1ste April — ja, jeg

ved det ikke sikkert, jeg saa ikke saa nøje efter den Gang — gif til dette Forlig uden at blinke med Øjnene, er det jo ganske naturligt, at de gaa til Forsvaret for det paa ny uden at blinke med Øjnene, og jeg skal erkende, at de have opfyldt dette i fuldeste Maal. Det ærede Medlem for Randers Amts 3dje Valgtreds udtalte, at Forliget paa ethvert Punkt var et Fremskridt i Forhold til vor tidligere Stilling. Altsaa, Forliget er i den Grad et Fremskridt og en Lykke for vort Land! Ja, det er, jeg vil ikke sige beundringsværdigt, men forbavsende, at det ærede Medlem kan have en saadan Forestilling om dette Forlig. Jeg vil blot tillade mig at spørge det ærede Medlem, om han virkelig mener, at det er et Fremskridt i vort Land, at vi ere komne dertil, at det er blevet anerkendt af vort Folk, at en Regering her i Landet kan regere provisorisk i 9 Aar, altsaa regere uden at spørge de lovgivende Forsamlinger om noget som helst vedrørende Bevillingsvæsenet — om det er et Fremskridt, at det er blevet anerkendt som noget, der kan passere her i Landet, uden at vedkommende lider den allermindste Men eller Brist ved det, at det altsaa er blevet konstateret ved Forliget, at man uden Mistro fra Regeringens Side kan stille sig saaledes, at naar man ikke kan regere med Loven, saa kan man regere uden Loven. At man kan anse det for et Fremskridt, forbavser mig i allerhøjeste Grad, og jeg vil henstille til det ærede Medlem — jeg tror ikke, hans Standpunkt i saa Henseende har været saadant tidligere — hvordan det vil komme til at se ud i vort Land, dersom disse Principper, som paa den Maade ere blevne fastslaaede, skulde kunne gælde nedad til de laveste Lag i Samfundet. Jeg tror, at dersom den Tid kommer her i vort Land, at den Tankegang gør sig gældende: Kunne vi ikke saa vor Vilje og vore Anskuelser fremmede med Loven, saa ville vi have dem uden Loven, det gælder bare om, at vi kunne slippe godt fra det — det er ikke det, at vi have en saadan Vilje, der bliver straffet, og heller ikke det, at vi ville gennemføre noget saadant, men det er kun Dumheden — jeg siger, at dersom den Tid skulde komme, at det bliver Rette snoren, at kunne vi blot komme godt fra det, saa gør det ingen Ting, om det er imod Loven, vi tile bare paa, saa antager jeg, at haade de Herrer, der i sin Tid have sat dette Bærf i Gang, og de Herrer, som nu give Absolution derfor, ville komme til at opleve — jeg vil ikke ønske, det maa ske, men det kan være, det vil ske — at deres egne Principper til Gru og Forfærdelse for dem og hele vort Samfund en Gang ville